

Tomasz Jarocki

"Przewodnik po Unii Europejskiej, od Rzymu do Maastricht i Amsterdamu", Alexander Noble, Warszawa 1998 : [recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 2, 178-180

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ALEXANDER NOBLE

**PRZEWODNIK PO UNII EUROPEJSKIEJ, OD RZYMU DO
MAASTRICHT I AMSTERDAMU, KSIĄŻKA I WIEDZA
1998, s.260**

Polska znajduje się w okresie negocjacji w sprawie członkostwa w Unii Europejskiej. Jest to duże wyzwanie i będzie wymagało wielu wysiłków by mogła sprostać wymaganiom i standardom obowiązującym na terenie państw piętnastki. Przystąpienie Polski do tej organizacji wymagać będzie nie tylko woli elit politycznych, lecz również zgody obywateli. By ją uzyskać niezbędna jest szeroka edukacja i zaznajomienie z podstawowymi zasadami jej funkcjonowania. Z dużym zainteresowaniem należy więc przyjmować różnorodne publikacje, które próbują odpowiedzieć na nurtujące Polaków pytania, przybliżając jednocześnie najważniejsze elementy funkcjonowania Unii Europejskiej.

Jedną z nich jest książka Aleksandra Noble'a „Przewodnik po Unii Europejskich, Od Rzymu do Maastricht i Amsterdamu”. Napisana w 1994 roku została przetłumaczona na język polski przez Stanisława Zalewskiego. Mimo, iż od jej napisania minęło 5 lat nie straciła ona na swej aktualności. Jest to możliwe dzięki uaktualnieniu i wzbogaceniu polskiej wersji przez Ewę Synowiec w 1998 roku.

Książka składa się z 11 krótkich rozdziałów. We wprowadzeniu autor próbuje udowodnić tezę, iż próby zjednoczenia Europy nie wywodzą się z II połowy lat 50-tych XX wieku lecz były podejmowane znacznie wcześniej. Poszczególne części w sposób chronologiczny ukazują proces tworzenia Wspólnot Europejskich. Pierwsze cztery rozdziały w sposób syntetyczny przedstawiają zasady oraz pierwsze lata ich funkcjonowania. Autor swoje rozważania rozpoczyna od przedstawienia dwóch mających coraz mniejsze znaczenie organizacji: Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, wskazując w szczególności na rolę EWWiS w procesie odbudowy gospodarek oraz utworzenia EWG. W kolejnym rozdziale przedstawione zostały Traktat Rzymski oraz przepisy ustanawiające główne obszary integracji, a także najważniejsze elementy wspólnych polityk w ramach wspólnego rynku. Zawarto w nich także proces poszerzenia organizacji o kolejne państwa, nie tylko członkowskie, lecz także uczestniczące w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) oraz stowarzyszone z Unią Europejską. Rozdział czwarty omawia instytucje wspólnotowe poświęcając dużo miejsca na zasady ich działania oraz znaczenie we Wspólnocie.

Kolejne części odnoszą się do procesu tworzenia wspólnotowego prawa pierwotnego już w okresie funkcjonowania Wspólnot Europejskich zmierzające do zacieśnienia wzajemnej współpracy, a tym samym do utworzenia Unii Europejskiej a następnie unii ekonomicznej i walutowej. Omówione zostały: Jednolity Akt Europejski z 1986 roku, Traktat o Unii Europejskiej z 1992 roku, konferencja międzyrządowa odbywająca się w latach 1996-97, a także Traktat Amsterdamski oraz Agenda 2000 dotyczące przyszłości Unii Europejskiej. Autor przedstawiając poszczególne elementy zawartych porozumień wskazuje jak wielką wagę należy do nich przywiązywać. Począwszy od Jednolitego Aktu Europejskiego w którym podjęto środki do utworzenia rynku wewnętrznego oraz Europejskiej Współpracy Politycznej, omówiony został także raport Cecchiniego wskazujący na trudności wynikające z braku jednolitego rynku wewnętrznego oraz bariery je tworzące. Bardzo dużo miejsca poświęcone zostało Traktatowi o Unii Europejskiej. Przedstawione zostały najważniejsze postanowienia dotyczące m.in. ochrony konsumenta, subsydiarności, utworzenia obywatelstwa Unii. Omówiono także modyfikacje Traktatu Rzymskiego zarówno w sferze polityk wspólnotowych jak i funkcjonowania instytucji. Szczególna uwaga poświęcona została wprowadzanej unii gospodarczej i walutowej oraz nowym filarom Unii Europejskiej: polityce zagranicznej i bezpieczeństwa oraz współpracy w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Konferencja międzyrządowa i podpisany w jej wyniku Traktat Amsterdamski obejmuje trzy problemy: - zbliżenie Unii Europejskiej do jej obywateli; usprawnienie systemu instytucjonalnego Unii w związku z jej przyszłym rozszerzeniem; koncepcja wspólnych działań w obszarze polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Przedstawione zostały rezultaty negocjacji, wskazując jednocześnie na różnice zdań występujące wśród członków Unii Europejskiej. W tej części pracy zaprezentowany został także raport Agenda 2000. Zawarte tam postanowienia dotyczą wzmocnienia krajów UE, ocenę stopnia przygotowania dziesięciu państw Europy Środkowo - Wschodniej do członkostwa w UE pod względem kryteriów politycznych i ekonomicznych, koncepcji tzw. wzmocnionej strategii przedczłonkowskiej oraz nową perspektywę finansową na lata 2000-2006, mającą na celu usprawnić funkcjonowanie Unii, a także zapewnić wsparcie państwom kandydującym.

Kolejny rozdział dotyczy integracji Polski z Unią Europejską. Przedstawione zostały główne postanowienia podpisanego w 1991 roku Układu Europejskiego, ustanawiającego stowarzyszenie Polski z Unią Europejską. Omówiono również skutki dla gospodarki tworzonej obecnie strefy wolnego handlu, a także korzyści jakie będzie Polska czerpać z pełnego członkostwa w Unii Europejskiej.

Bardzo ciekawa jest ostatnia część pracy zatytułowana Euromity w krzywym zwierciadle. Zawarte w nim zostały zniekształcone lub nieprawdziwe informacje, mogące wywołać efekt propagandowy o charakterze antyunijnym. Autor przedstawia kilka spośród ponad 130 zakwalifikowanych przez Komisję euromitów i stara się wyjaśnić zaistniałe nieporozumienia.

Warto zwrócić także uwagę na końcową część pracy. Znajduje się tutaj bardzo dokładne kalendarium najważniejszych wydarzeń obejmujące okres od 4 maja 1950 roku, czyli zaproponowania przez R. Schumana utworzenia EWWiS do 31 marca 1998 roku, daty rozpoczęcia bilateralnych negocjacji akcesyjnych z Polską i pięcioma innymi krajami stowarzyszonymi. Wymienieni są także członkowie Komisji wraz z zakresem ich kompetencji, komisje Parlamentu Europejskiego, a także informator adresowy. Umożliwia on dotarcie zainteresowanych osób do dokumentów i instytucji zarówno w Polsce jak i całej Europie.

Książka Aleksandra Noble'a uzupełniona i uaktualniona przez Ewę Synowiec stanowi bogate źródło informacji o celach i zasadach funkcjonowania Unii Europejskiej. W sposób dość ogólny przedstawia fakty, które poparte są odpowiednimi zapisami prawa pierwotnego. Pozwala to na lepsze i pełniejsze zrozumienie zasad obowiązujących w państwach piętnastki. Część pracy dotycząca Polski przybliży zasady współpracy i wskazuje drogę jaką musi przejść, by stać się pełnoprawnym i konkurencyjnym członkiem Unii Europejskiej. Pozycję tę można polecić wszystkim interesującym się problemami integracji europejskiej, w szczególności zaś, tym, którzy rozpoczynają dopiero edukację z tej dziedziny i interesują się przyszłością Polski oraz całej Europy.

Recenzja: Tomasz Jarocki